

НАУМОВСКИ

ОХРИДСКИ ЛЕТЕН САЛОН

Вангел Наумовски

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА

Охрид, август 1969.

..... Овој млад ликовен работник во многу краток период успеал да се ослободи од дилетантизмот и ни се претставува со богат тонски региistar. Дваесетината акварели во кои се третира различна проблематика се емотивно и во еден дах предадени ...“

„„Одмор“ и „Летница“ се работи во кои по најнепосреден пат, како добар примитивец, дошол до оригинални решенија...

... Ако Наумовски продолжеше по овој пат, на кој во иднина за жал не би можел да се врати, ние ќе имавме еден сликар примитивист многу интересен и оригинален...“

ДИМЧЕ ПРОТУГЕР, 1954

„.... Одзив на архаични тонови, но истовремено и влијание на забрзаниот здив на цивилизацијата. Во некои негови слики се чувствува уште нешто од неговото епско прикажување на колективна душа, звук на племенска и родовска поезија. Но неговата четка има виртуозен потег, смртниот грев на сознанието веќе ја нарушил волшебната мок на наизвестноста.“

ОТО БИХАЉИ - МЕРИН, 1959

„.... Емотивноста на Вангел Наумовски оди до работ на фантазијата и заедно со неа го продолжува патот до обликување на уметниките визии ...“

ТОДЕ ИВАНОВСКИ, 1959

„.... Дури после многу години, или повеќе, некој ќе се запраша: можеби во овие слики има зрачка на некаква уметност. На тоа прашање го најведувач во прв ред чувството дека зад сликата стои човек кој мисли сам. А не по шаблонот хлебински. Или по некој друг.

Вангел Наумовски стои пред нашите очи сам. Дали е тоа оној ист човек. Дали порано сликал со мозокот, а сега со срцето. Дали е затоа по-малу автентичен од оние други кои не лутале. Дали, најпосле се работи за вистинскиот човек.

МИЌА БАШИЌЕВИЌ, 1963

„... Наумовски го побара светот на своите легенди, еден нов ненаселен свет, којшто им се создава на луѓето. Тие имагинарни предели кои Наумовски ни ги претставува, всушност се синтеза на видени и невидени пејзажи кои воспоставуваат нов живот на сликата...“

... Тоа се чудни светови, некои малечки космички бавчи, ненаселен рај, кого сликарот ни го ветува, невина проекција на детски соништа со фантастична флора, скриени колиби каде што осамените вљубени се симболи на мајчинство или ерос. Дали е тоа реакција на сликарот кон механизацијата на животот, кон заканувањата од атомскиот неспокој, или се тоа минијатурни планети коишто космосот им ги отвора на добрите луѓе?..

... Овдека е во прашање еден нов свет на фантазија и соништа, еден питом привлечен предел, чие што реално постоење Наумовски го претчувствуval уште во своето детство, но ненаоѓајќи го во животот, го побарал во сликарството. Ако присуствуval на раѓањето на неконвенционалното сликарство со надреалистички елементи, треба да се оббележи, дека тоа се раѓа во наивното, сосема невино другарство со природата. Ако мислиме поинаку, веројатно ќе ги стесниме можностите на наивното сликарство да може да зборува низ поширокиот спектар на пластичниот јазик. Така, барем можеме мирно да го оставиме Наумовски во ветената земја на неговите слики, во нејзините рајски предели, со едно претчувство дека тоа сликарство ќе стигне до нови брегови, во потрага за нови предели, што тој им ги ветува на добрите луѓе...“

ЦВЕТАН ГРОЗДАНОВ 1965

„... Всушност се наоѓаме пред една сликарска сила од прв ред, пред една навистина фантастична и единствена глетка. Светот на Наумовски е свет на легендата со надреалистичко декоративно присуство на една стварност повеќе сонувана отколку видена...“

ВИЧЕ, 1965

„Историјата, поезијата, сопствената фантазија, за Наумовски се, како за Кубин и Редон, идеалниот извор за црпење на сижети во кои секој од нас може да пронајде подземни содржини и тајни на битието – драги на надреализмот-испреплетени патишта на нагонот. Главната превокупација на уметникот е таа, да ја проучува природата за да постигне сопствен начин на изразување, пригоден за да го прикаже чудниот свет на неговите визии. Оттаму произлегува дескриптивната или декоративна загриженост во графичките одливи на манирот со перо; фалишивата небрежност на некои спирали и привидниот автоматизам на потегот, зборуваат за еден темперамент што се колеба помеѓу инстинктот, вродената наивност и добра доза на анти-интелектуализам; константно испитување на една поезија на нереалноста, на 'ртењето, надвор од секаквата традиционална шема ...“

ГУЗЕПЕ АПЕЛА, 1966

„... Говорот на фантазијата е изразен убедливо во снажниот Наумовски, кој со туш во боја и маслени бои, на своите соништа им дарува форми врз платното. Овие дела се една особена синтеза на мечтата и стварноста, којашто надарениот графичар ја насетил во дното на Охридското Езеро, цртајќи по порачка за потребите на една група биологи.

Необикновено живата фантазија на овој јужњак, го пресоздава доживеаното од него сознание за подводниот свет, во уметничката визија на еден сосема нов, поетски Космос,, прикажан со чудни форми и размери“.

БОРИС КЕЛЕМЕН, 1966

„... Кај Вангел Наумовски, набљудувањето се простира далеку преку границите на наивната фантазија; сосема безгрижно се турнати портите на апстракцијата, зад кои една расцутена претстава за форми и една звучна надареност за боја се дополнуваат.

... И една мошне сензибилна нимфа од Охридското Езеро, се чини го охрабрува и понатака да открива една навистина снажна, но никогати и подвратна еротика.“

ВОЛФГАНГ КРИСТИЛИБ, 1966

„... Југословенот Вангел Наумовски е графичар од прв ред, кој ги излагал своите слики во Студиото М 13 во 1965 година. Во истата галерија тој излага сега свои цртежи со туш, во коишто новината е ублажена па изразит начин. Откривачот на космичките митови (јајца кои се распукнуваат испуштајќи ги мазовите на животот, волшебства, чисти и голи девојки, предели кои не постојат, сочинети од камења и лисја, обоени дръжа кои распупнуваат во облаци и пеперуги) сликарот Наумовски, ни изгледа како огномет предизвикан од силниот инстинкт на колористот и од изразот на наисецот. Техниката, од која се раѓа слика која 'рти на платното, отстапува пред критичкиот надзор, имено поради силното предимство на инстинктивни елементи. Така, изложбата на графичките дела ни прикажува непредвидени димензии на творештвото на југословенскиот уметник, на оној труд во кој техниката и новината се истовремено вложени во еден речиси реципрочен двубој. Техниката го контролира изумот, а од тоа се раѓаат дела со добри квалитети...“

ДУИЛИО МОРОСИНИ 1967

„Овчар, калфа, аргат, сидар, бравар, колар и најпосле, цртач во резбарското ателје во својот роден град. Очигледно, самоук. Но, тој се истакнува меѓу сите други југословенски наивни сликари, независно какви се тие. Неговата уметност е суштински лирична, мечтателна, проткаена со легенди. Тој како да е некој вид прерафаелит, залутан меѓу вистинските реалисти.“

АНАТОЛ ЈАКОВСКИ, 1967

славија е сосема исклучиво и посебно истакнато ...

„... Местото на Вангел Наумовски во наивното сликарство на Југо-

... може да се констатира, и тоа, без секакво претерување, дека уметноста на Вангел Наумовски е родена во самото езеро. Се разбира, дека Вангел Наумовски има талент кој го носел скриен во себе со години...

... Сите слики на Вангел Наумовски, па дури и црteжите, се фантастиски легенди за љубовта и раѓањето, па повторно за љубовта и оплодувањето и создавањето ...

... Симболиката и нарацијата се испреплетуваат на овие слики без прекин и во таа игра осветлена со рефлекторите на навистина блескавата палета на родениот сликар, се одвива создавањето на новите светови.

Во тоа создавање на нови светови, а понекогаш и во враќањето кон првобитната природа, секојпат повторно се раѓа уметност. Така, уметникот Наумовски пред нашите очи без прекин ги обновува значите на вечната младост...“

МИРЈАНА ГВОЗДЕНОВИЌ, 1967

„... Вангел Наумовски се наоѓа целосно надвор од хлебинскиот комплекс. Во неговата вознемирена и поетична слика на стварноста, очигледна е башовската инспирација. Силно нагласените флореални елементи им даваат на овие иреални визии привидност на фигурацијата. Платната на Наумовски се градени во неколку одделни и графички ограничени слоеви, кои се ритмички добро контрапостириани. Неговото сликарство очигледно е субординирано на потврдата, има јасна надреалистичка проповиџија и во склопот на наивата тоа е исклучителен случај на поезијата на иреалното.“

ЈОСИП ДЕПОЛО, 1968

„... Тоа сликарство со национална и наивна инспирација, кое произлегува од Цариникот Русо, настојува да се дефинира како наивно; но всушност, според нас, Наумовски не е наивен сликар. Неговиот свет има определено етничко потекло, вкоренето во традицијата на словенските народи. Од зародишот подложен на оние контаминацији што настојуваат да ја венчаат приказната и стварноста во еден имагинарен процес, Наумовски ја извлекуваат онаа нишка на „фантастичниот реализам“, што е типична карактеристика за словенските луѓе, било во сликарството (Шагал) било во литературата (Гоголь). И бојата се појавува воспеана од фантазијата и низ процесот на творечката осмоза се трансформира во експресивни поетски хроматизми соjak интензитет. Во Наумовски има и знатна симболистичка акцентираност и некои признания на несвесност, со што напомнува на надреалистите Ернст и Миро ...“

ФРАНКО ПАСОНИ, 1968

„... Вангел Наумовски успева да го поврже наивниот стил и апстракцијата, што го потврдува, меѓу другото, и сликата „Изобилна зрелост“, каде што имагинацијата не недостасува...“

КЛОД ДЕ РИВ, 1968

„... Што се однесува до Наумовски, неговата опитност со боите води кон тематска апстракција...“

АЛЕН МОРИ, 1968

„... Наумовски има брулијантен модерен стил ...“

КОНЛАН, 1968

БИОГРАФИЈА

Вангел Наумовски е роден во Охрид 1924 година. Потекнува од работничко семејство. Бидејќи немал материјални можности обавувал и усовршил разни занаети. Покасно работел како цртач во ателјето за уметничка резба.

Од најраните години слика, а од 1954 година редовно излага и постигнува значајни резултати. Се бави со сликарство, скулптура и моделирање на архитектонски макети. На бројните изложби во земјата и странство постигнал значајна афирмација со својот специфичен стил.

Адреса: Вангел Наумовски, Охрид, »29 ноември« 3

САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ

- 1954 — Охрид, Салон на хотел »Турист«
— Струга, Сала на Социјалистички сојуз
- 1955 — Скопје, Народен универзитет
- 1958 — Охрид, Работнички универзитет
- 1959 — Битола, Уметничка галерија
- 1960 — Прилеп, Народен музеј
- 1963 — Загреб, Галерија на примитивна уметност
- 1964 — Струмица, Работнички универзитет
- 1965 — Рим, Студио Маргута 13
— Охрид, Уметничка галерија
- 1966 — Рим, Студиот Маргута 13
- 1967 — Рим, Студиот интернационале д'Арте графика
— Кортина Д'Ампецо, Галерија Селене
— Каљари, Галерија Ла Навичела
— Лондон, Галерија Дон Кихот
- 1968 — Милано, Галерија Ил Горно
- 1969 — Комо, Салото Галерија д'Арте
— Новара, Галерија Ил Кортиле

КОЛЕКТИВНИ ИЗЛОЖБИ

- 196 — Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметнички павиљон
— Антибес, Изложба »Современа југословенска уметност«
- 1962 — Чачак, I квадриенале на наивните уметници на Југославија, Уметничка галерија »Надежда Петровиќ«
— Скопје, Изложба »Македонски портрет од XIX до XX в., Уметничка галерија
- 1963 — Загреб, Изложба »Наивни 1963«, Галерија на примитивна уметност
— Вестерос (Шведска), Изложба »Југословенска современа уметност«, Уметничка галерија
- 1964 — Бад Годесберг, Изложба »Југословенска наивна уметност«
— Линц, Грац, Изложба »Европска наивна уметност«
- 1965 — Загреб, Изложба »Аквизиции«, Галерија на примитивна уметност
- 1966 — Дубровник, Изложба »Наивна уметност«, Уметничка галерија
— Минхен, Изложба »Уметност на наивни во Југославија«, Градски музеј
- 1967 — Терамо (Италија), Интернационална изложба на современа графика, Галерија »Сан Горѓо«
— Екситер Сити, Изложба »Волшебна земја«, Надреалистичка уметност во Екс галеријата
— Пратола Пелиња (Италија), Интернационална изложба на современа графика, Палацо О.Н.М.И.
— Монако, Изложба на интернационална графика
— Белград, III југословенско триенале на ликовните уметности
— Загреб, Изложба »Профили«, Галерија на примитивна уметност
— Вестерос, Изложба »Наивни од Југославија«, Уметничка галерија
— Карловац, Изложба »Наивна уметност«, Културен центар »Зорин дом«
— Скопје, Изложба »Аспекти на цртежот во Македонија«, Музеј на современа уметност
— Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметнички павиљон

- 1968 — Мексико Сити, Изложба »Наивна уметност на Југославија«, Музеј на модерна уметност, Современа галерија
- Амстердам, Изложба »Наивна уметност на Југославија« Музеј »Алберт Дорн«
- Бремен, Изложба »Наивна уметност на Југославија,« Уметничка галерија
- Париз, Изложба »Големи југословенски наивни сликари« Галерија »Мона Лиза«
- Дубровник, Изложба »Наивни 1968«, Уметничка галерија Костањевица на Крка, Изложба »Наивна уметност на Југославија«, Горјупова галерија
- 1969 — Лавал, Изложба »Големи југословенски наивни сликари«, Музеј »Анри Русо«
- Лугано, II интернационално триенале на наивни
- Братислава, II интернационално триенале на наивни

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Димче Протугер: Изложба на Наумовски во Охрид, »Разгледи«, Скопје 19.VIII.1954.
2. Oto Bihalji-Merin: Umetnost naivnih, „Jugoslavija“ br. 17, Beograd 1959, 28
3. Oto Bihalji-Merin: Das naive Bild der Welt, Koln 1959.
4. Oto Bihalji-Merin: Die naive Malerei, Koln 1959.
5. Тоде Ивановски: Сликарот Вангел Наумовски пред битолската публика, »Нова Македонија«, Скопје, декември 1959.
6. Бошко Бабиќ: Изложба на Вангел Наумовски во Прилеп, „Стремеж“, VI, Прилеп 1960, 72.
7. Mića Bašićević: Vangel Naumovski, katalog, Galerija primitivne umetnosti, Zagreb april 1963.
8. Oto Bihalji-Merin: Umetnost naivnih u Jugoslaviji, Beograd 1963.
9. Anatole Jakovsky: Eros du Dimanche, Paris 1964

10. Cvetan Grozdanov: Vangel Naumovski, catalogo, Studio Margutta 13, Roma 1965.
11. Sigfrido Moavaz: „Tempo”, Roma 24.IV.1965.
12. Maurizio Fagiolo: „Avanti”, Roma 4.IV.1965.
13. Franco Paolo Catalano: Vangel Naumovski, „Auditorium”, XIV-4, Roma aprile 1965.
14. Boris Kelemen: Kunst der Naiven in Jugoslawien, katalog, Stadtmuseum, München Juli August 1966.
15. Wolfgang Christlieb: Die Nixe vom Ochrid-See, „Abendzeitung”, München 12 Juli 1966.
16. Giuseppe Appella, catalogo, Studio Margutta 13, Roma 1966
17. Diulio Morosini: Cristiano e Naumovski, „Peaese sera”, Roma 12.I.1967.
18. Sandra Orienti, „Il Popolo”, Roma 7.I.1967.
19. Mirjana Gvozdenovich: Vangel Naumovski, Catalogue, Don Quixote Art Gallery, London 1967.
20. Anatole Jakovsky: Lexique des peintres naifs du monde entier, Basel-Hamburg - Wien 1967.
21. Milica Maširević, katalog, Konstförening, Wästeras 1967
22. Marcello Fagiolo, catalogo, Studio Margutta 13, Roma 1967.
23. Giuseppe Appella, catalogo, Galleria d'Arte moderna „La Navicella”, Cagliari 1967.
24. Јосип Деполо: Потврђени велики углед, »Политика«, Београд 24.XI.1968.
25. Franco Passoni, „Avanti”, Roma 10.X.1968.
26. Claude de Rives: Peintres naïfs yougoslaves, „La Quotidienne”, Paris 29.XI.1968.
27. Alain Maury: Les peintres naïfs yougoslaves, „Combat”, Paris 9.XII.1968.
28. Barnett D. Conlan: Report from Paris, „Picture on exhibit”, New York XII.1968.
29. Oto Bihalji-Merin: Les peintres naïfs, Paris s.a.

Ликовно живеам во мисла, цртеж, боја и буден сон кои течат како изворска вода чиста.*

Далеку зад минатото на моите претци, во река на длабок дол крај исчезнатото село, во темна бездна бисер пена блика, на црвен образ од камена убост, на висок воден пад шуми и се разлива до мислава во овој миг. Вртоглавата водена убост од длабокиот Бучински дол ме пленува низводно до езерскиот јужен бран низ песокта што се капи и лета кон сливот и езерското бисерно дно во занеслив расцутувачки пад.

Ниското треперење на младиот збор по расцутените ливади и жбуње се тркала прстен на чуден инстикт и трајно стреми кон дофат на невидлива авет лесна.

Во катот на таинственоста голема чувства мали бдејат, под Сонце извор студен блика како светлост во црнила што зрачи. Во облачен метеж боја види во сончев сјај, лулеан како цветот сон разбудувај бели платна и нуркај додека се родиш нов. Со наполно слободна мисла и великолодушно одрекнување од сé се добива сé. Низ бојата и формите шетам додека ја сртнам насмевката на постојаните раѓања.

Природата ја сакам и затоа не ја крадам ами пред да ѝ се вратам ја дополнувам со нови нијанси. На платната исчезнувам до безсознанис како утринска роса на пладне. Хоризонтот во алки седвихи вечно, та зашто да не го сметнеме велот што од конечноста не дели, да ја пуштиме реката на создавачкиот инстинкт та порој светлинни да течат.

Крстосувања на добра и зла текле вечно, тие реки трајно шумват и свеста ми ја матат до патот на раѓањето и смртта, до сознание на привид или шок.

За сознанието на животната смисла мислам така: радоста и тагата не поседуваат во бессознанието на инстиктот во кој живееме и делуваме додека животот го спознаваме и почувствуваате разбудување и соочување со вирот на сурвото минато што не скина од агонијата и не фрли во Сончевата оаза на надежи светли. Распено сознание ме препливаат тога, дека почеток и крај нема, реката на животната мисла сгуште не носи во течение кружно на таинственоста. Бесконечноста е подрачје на творештво, а секое време и место се течни секавични мигови, во тоа течење живеам во илузија дека човекот господари, но всушност пребиваме по работ на лудоста. Со човечност сме бедни, а животот како пелин од стреја се цеди, динамиката и срчноста не голта и свеста ни ја зема, а уметноста како подрачје на ничија земја во која привилегуваате сгнилојуваат од водите на спротивностите на животната агонија и во утробата на хуманоста спротивностите ги трансформираат во благотворен напојувачки животен сок.

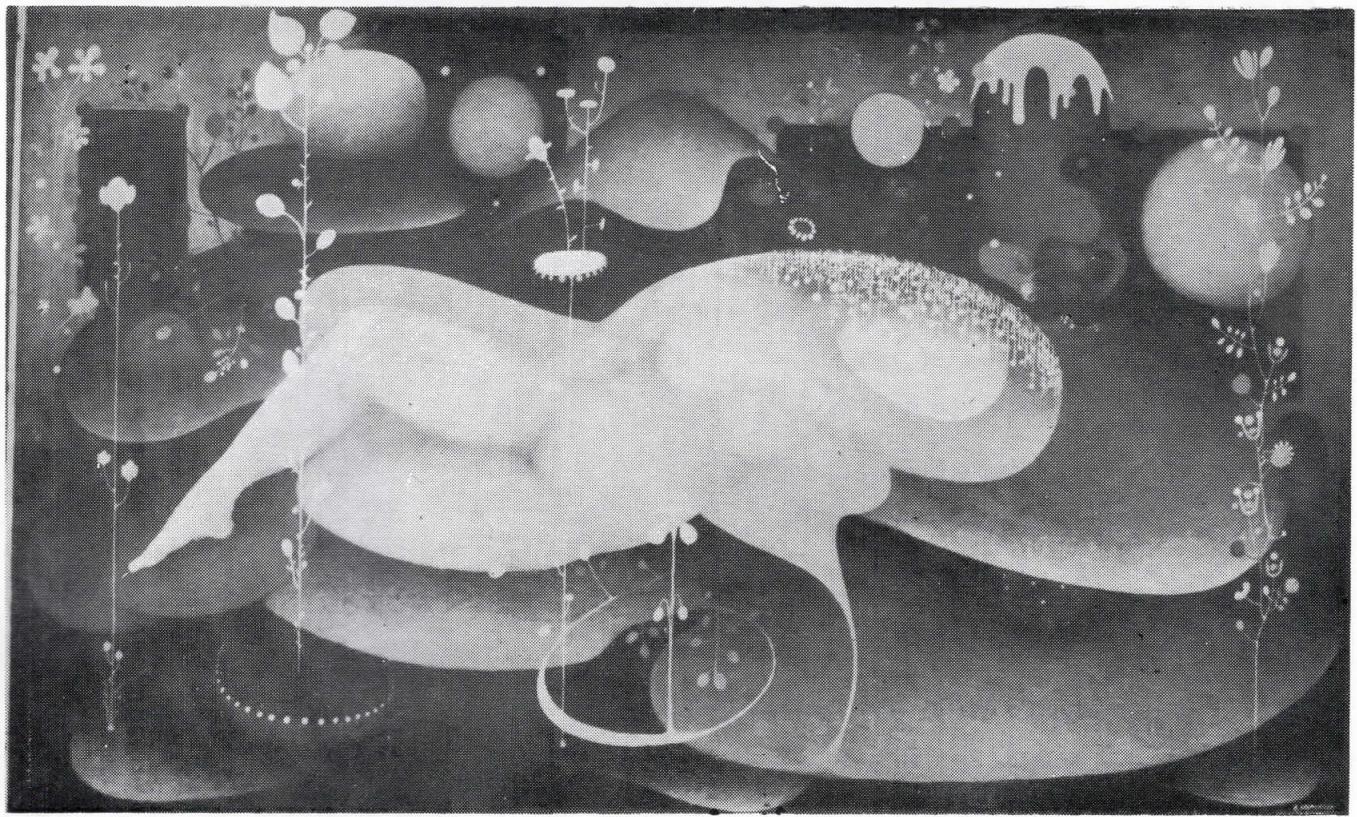
* Текстот на Наумовски се печати според неговиот автентичен ракојес, ио изричично желба на авторот.

Уметникот човек ќе биде тоа ако е волен да се лиши од штурата жед да го манифестира светот физичко битие, манифестирајќи ја топлината на лирската распоеаност. Питомината разлеана меѓу доброто и злото овозможува вкрстување и оплодување на возвишена животна хармонија. Уметноста се доживува како вода во пеколно сува земја испарувајќи се во ширината на стремежите вечни. Животот е стабло со недосежни граници на кое првобитноста е трајна, а човекот посега вечно, но граниките постојано растат, та посегањето напнато останува вечно. Овде меѓдан паничија земја нема, та ни се наметнува поимот вистина тоа што е?. Вистини сознаваме до бесконечност растеме и не расте и се околу нас та чиниши стоп се, како вкопани сме в сред вечноот растеж.

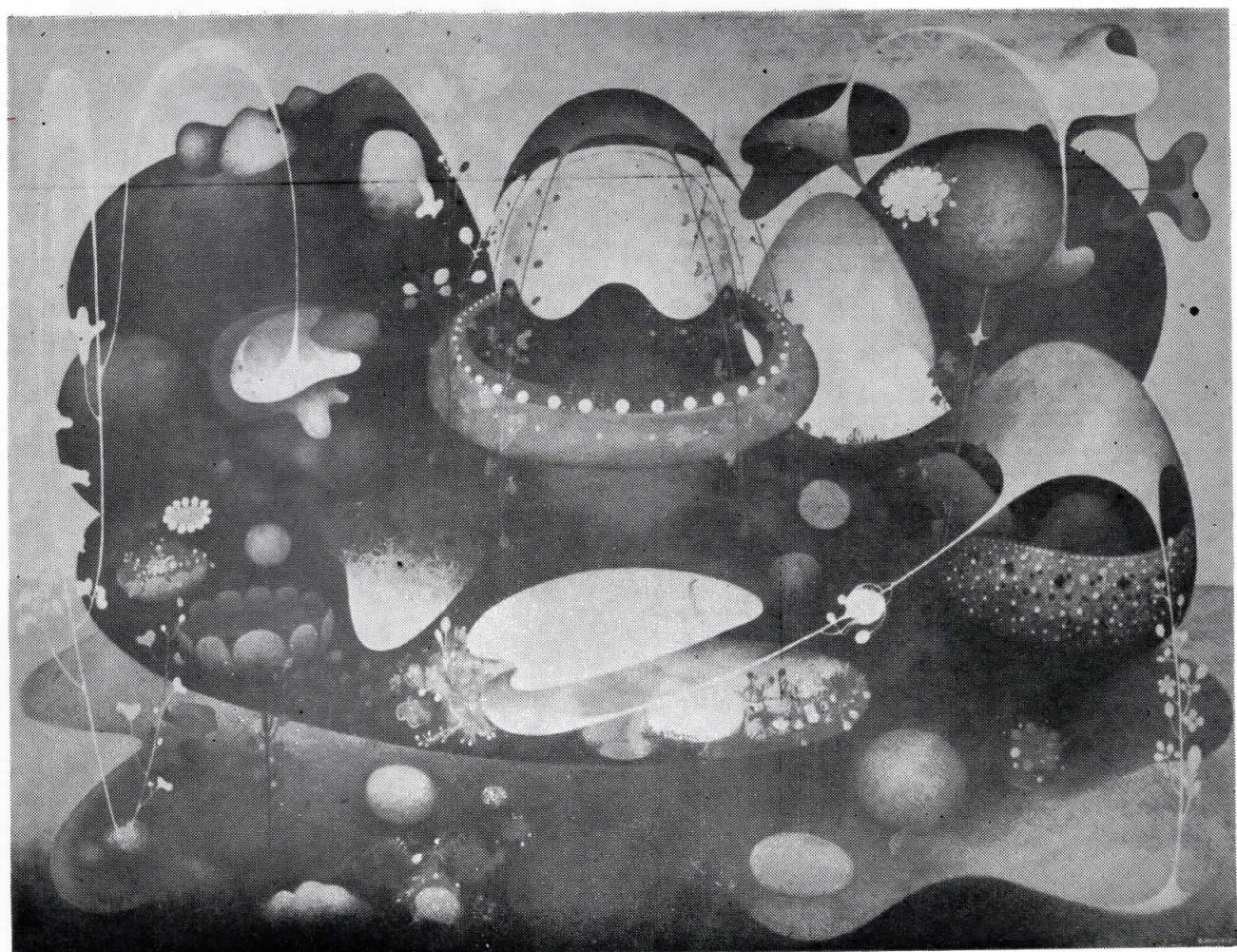
ВАНГЕЛ НАУМОВСКИ

КАТАЛОГ

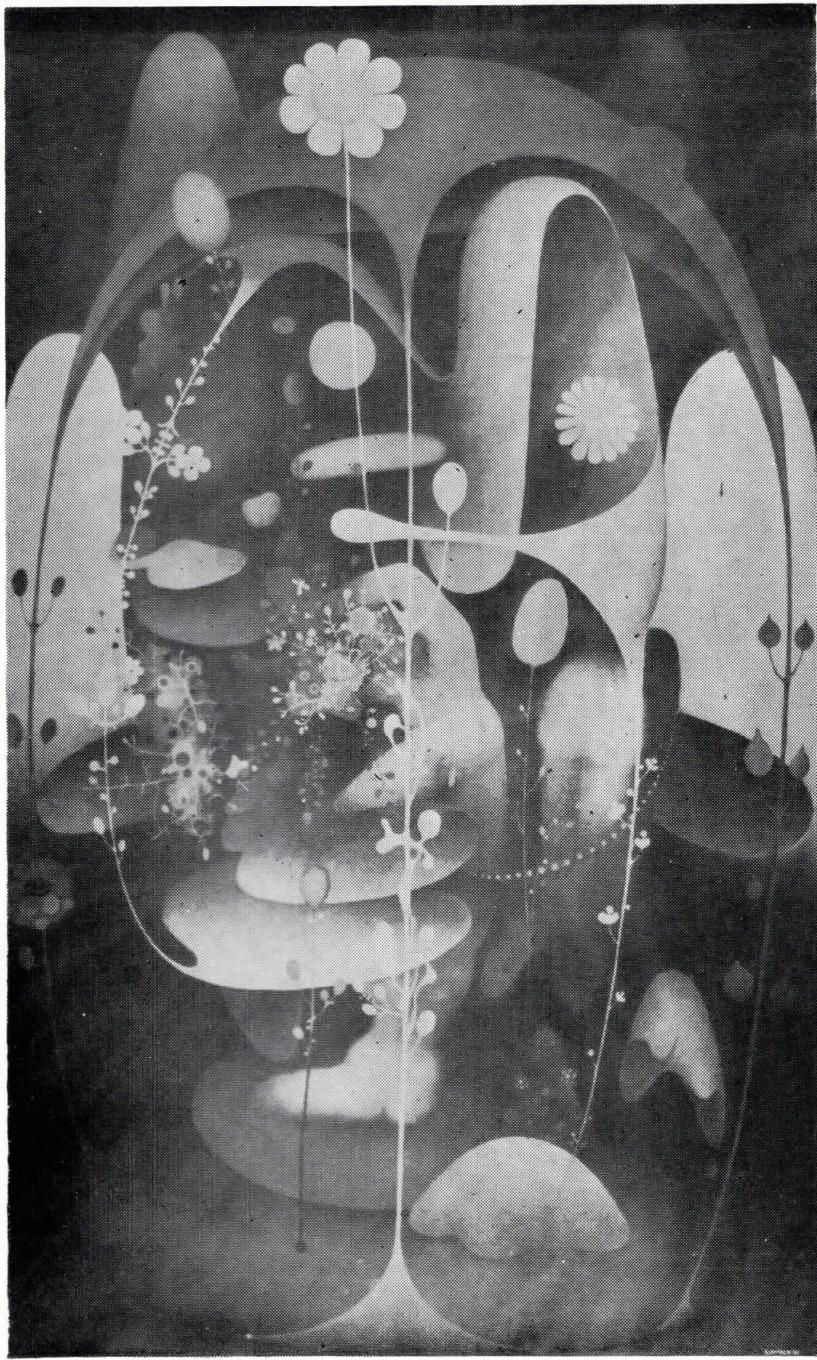
1. Живот под три сонца,	масло	1959	60 x 53
2. Свадба,	масло	1959	105 x 66
3. Мајка,	масло	1961	94 x 78
4. Храм на љубовен сон,	масло	1962	70 x 48
5. Зелена ливада,	масло	1962	97 x 78
6. Вечна младост на растителниот свет,	масло	1963	125 x 95
7. Сончев дворец,	масло	1964	61 x 46
8. Ерупција на радости,	масло	1965	160 x 65
9. Роден дом,	масло	1965	65 x 45
10. Јубовен сон во космичка градина,	масло	1965	200 x 142
11. Гондола со зелени соништа,	масло	1967	70 x 48
12. Отворена мајка,	масло	1968	70 x 48
13. Природен дар,	масло	1968	70 x 48
14. Оаза на моите соништа,	масло	1968	70 x 48
15. Што е тоа,	масло	1969	130 x 77
16. Бавча на сонот,	масло	1969	130 x 77
17. Весела ливада,	масло	1969	130 x 77
18. Џутење на младоста,	масло	1969	130 x 77
19. Можна стварност,	масло	1969	120 x 88
20. Самуилов дворец Преспа,	масло	1969	130 x 97
22. Долина на лажен срам	туш	1965	76 x 57
22. Долина на лажниот срам,	туш	1965	76 x 57
23. Деспина, Катерина и Марија,	туш	1966	100 x 70
24. Вител на уморна младост,	туш	1969	60 x 35
25. Чуден сон,	туш	1969	70 x 46
26. Жена,	туш	1969	42 x 34
27. Девојка и заљубен младич,	туш	1969	42 x 34
28. Сегашна чедност,	туш	1969	42 x 34
29. Црвени надежи,	туш	1969	56 x 46
30. Пролетна вила,	туш	1969	69 x 49

„БАВЧА НА СОНОТ“

„САМУИЛОВ ДВОРЕЦ ПРЕСПА“

„ЦУТЕЊЕ НА МЛАДОСТА“

издава:

Народен музеј Охрид

превод на критиките и
редакција на текстовите:

Лидија Петрова

печатница:

„Коста Абрашевик“ — Охрид

